prof. dr hab. Piotr Krasoń
IM Usz Szczecin

Szczecin 12.12. 2025

Recenzja pracy doktorskiej
Algebraic and homological properties of strict polynomial functors
napisanej przez mgra Patryka Jaśniewskiego

Uwagi ogólne Rozprawa "Algebraic and homological properties of strict polynomial functors" napisana przez mgra Patryka Jaśniewskiego dotyczy homologicznych własności kategorii funktorów ściśle wielomianowych $\mathcal{P}_d$, gdzie $d \leq 2p$ oraz p jest charakterystyką ciała bazowego. Kategoria ta została wprowadzona w pracy: E. M. Friedlander, A. Suslin, *Cohomology of finite group schemes over a field,* Inventiones Mathematicae 127 (1997), 209-270, a następnie systematycznie badana w pracy: V. Franjou, E. Friedlander, A. Scorichenko, A. Suslin, *General Linear and Functor Cohomology over Finite Fields,* Ann. of Math. 150 (2) (1999), 663-728. Kategoria ta jest równoważna z kategorią skończenie wymiarowych, lewych modułów nad algebrą Schura $S(n, d)$ gdzie $n \geq d$. Prowadzi do ścisłego związku tej kategorii z kategorią wielomianowych reprezentacji liniowej grupy algebraicznej GL_n. Znaczenie kategorii funktorów ściśle wielomianowych polega między innymi na tym, że obliczenia homologiczne są tam łatwiejesze do przeprowadzenia niż w kategorii GL_n-modułów.

Praca została napisana w Uniwersytecie Warszawskim, pod opieką promotora dr. hab. prof. UW Marcina Chałupnika. Zawiera 63 strony i podzielona została na 4 rozdziały. Tematyka rozprawy jest naturalną kontynuacją zainteresowań naukowych promotora, który jest wybitnym specjalistą w zakresie algebry homologicznej grup liniowych oraz, co się z tym wiąże algebry homologicznej funktorów. Ta trudna dziedzina reprezentowana jest również w Warszawie przez prof. Stanisława Betleya, którego prace są bardzo wysoko cenione przez wielu matematyków. Temat rozprawy i uzyskane wyniki są bardzo interesujące. Praca napisana została w języku angielskim co jest dobrym wyborem ze względu na potencjalny krąg czytelników.

Pan mgr Patryk Jaśniewski opublikował następujące prace matematyczne:

(1) M. Chałupnik, P. Jaśniewski, *On strict polynomial functors with bounded domain,* Homol. Homotopy Appl. (1) 26 (2024), 87-104,

(2) P. Jaśniewski, *On homological properties of strict polynomial functors of degree p,* J. Algebra 618 (2023), 141-164.

Uwagi szczegółowe

Rozdział 1. stanowi wprowadzenie w tematykę rozprawy. Podane są podstawowe definicje i wyniki pozwalające czytelnikowi zorientować się w kontekście wyników uzyskanych przez doktoranta. W szczególności wprowadzona została definicja kategorii $\mathcal{P}_d$ i omówione zostały podstawowe własności tej kategorii np. wspomniany już wcześniej jej związek z algebrą Schura czy dualność Kuhna . Następnie autor podaje definicję *highest weight category* z fundamentalnej pracy :E. Cline'a, B. Parshalla, L. Scotta, *Finite dimensional algebras and highest weight categories,* J. Reine Angew. Math. 391 (1988). Opisuje główne wyniki tej pracy dotyczące prostych obiektów, powłok iniektywnych czy własności funktora $\mathrm{Ext}^n(\mathrm{A},\mathrm{B})$, $n \geq 0$ gdzie A i B są bądź obiektami ko-standartowymi ∇_μ, bądź obiektami prostymi F_λ odpowiadającymi $\lambda, \mu \in P$, gdzie P jest częściowo uprządkowanym zbiorem występującym w definicji tego typu kategorii. Następnie autor omawia kombinatorykę dotyczącą diagramów Younga, oraz kompleksy Koszula i de Rhama, prawo Littlewooda-Richardsona oraz formuły rozkładu i eksponencjalne. W ostatnim punkcie rozdziału 1 omówiona została struktura blokowa kategorii $\mathcal{P}_d$. Rozdzial 1 zawiera tylko te pojęcia, które są używane w dalszym ciągu pracy. Napisany jest jasno, a cytowania dokładne.

Rozdział 2. poświęcony jest badaniu bloku $\mathcal{P}_p^\emptyset$ z punktu widzenia algebry homologicznej. Okazuje się, że dla $d < p$ kategoria $\mathcal{P}_d$ jest równoważna kategorii lewych modułów nad algebrą grupową grupy symetrycznej . Ta ostatnia kategoria jest półprosta zatem $\mathrm{Ext}^n(F,G) = 0$ dla $n > 0$. Zatem pierwszym nietrywialnym przypadkiem jest $d = p$. Autor wylicza powłoki iniektywne oraz pokrycia projektywne dla funktorów prostych w tej kategorii $\mathcal{P}_p^\emptyset$, (Proposition 2.1.1).Pozwala to na wyznaczenie macierzy rozkładu $D \in M_{p\times p}(\mathbb{Z})$ dla kategorii $\mathcal{P}_p^\emptyset$, (Corollary 2.1.2). Następnym rezultatem otrzymanym jako wniosek z Proposition 2.1.2 jest alternatywny dowód następującego eleganckiego rezultatu C. Xi:

Wniosek 1. *Niech Q będzie kołczanem*

$$1 \underset{w_0}{\overset{v_0}{\rightleftarrows}} 2 \underset{w_1}{\overset{v_1}{\rightleftarrows}} 3 \qquad \cdots \underset{w_{p-2}}{\overset{v_{p-2}}{\rightleftarrows}} p-1 \underset{w_{p-1}}{\overset{v_{p-1}}{\rightleftarrows}} p$$

i niech $I \subset kQ$ będzie ideałem algebry dróg kołczanu Q generowanym przez

$$v_iv_{i+1}, \quad w_{i+1}w_i, \quad v_{i+1}w_{i+1} - w_iv_i, \quad v_0w_0, \qquad 0 \leq i \leq p-3.$$

Wtedy istnieje równoważność kategorii

$$\mathcal{P}_p^\emptyset \simeq (kQ/I)\text{-mod}.$$

Autor wprowadza również rezolwenty minimalne funktorów Schura, Są one istotne gdyż służą one do wyznaczania grup Ext pomiędzy funktorami występującymi w teorii reprezentacji. W sekcji 2.2 obliczane są grupy $\mathrm{Ext}^*(G_1, G_2)$, gdzie G_i dla $i \in \{1,2\}$ jest funktorem prostym, Schura lub Weyla. Głównymi wynikami są Proposition 2.2.1, Corollary 2.2.4 oraz Proposition 2.2.6. Przykładowo dla funktorów Schura (Proposition 2.2.6) autor otrzymuje następujący wynik:

Proposition 1. *Jeżeli $0 \leq m, n \leq p-1$, to*

$$\mathrm{Ext}^q(S_m, S_n) = \begin{cases} k, & \textit{jeżeli zachodzi jeden z warunków:} \\ & \quad m = n \ \textit{oraz}\ q = 0, \\ & \quad m < n \ \textit{oraz}\ q \in \{n-m-1,\ n-m\}, \\ 0, & \textit{w pozostałych przypadkach.} \end{cases}$$

Wnioskiem z Proposition 2.2.1 jest następujący wniosek (Corollary 2.2.3,)

Wniosek 2. *Kategoria $\mathcal{P}_p$ posiada teorię Kazhdana-Lusztiga względem funkcji l zadanej wzorami:*

$$l\big((i+1, 1^{p-i-1})\big) = i$$

and

$$l(\lambda) = 0$$

dla diagramu Younga λ który nie jest hakiem.

Teoria Kazhdana-Lusztiga w kategorii o najwyższych wagach ("highest weight") może być uważana za uogólnienie jednej z hipotez Lusztiga. Biorąc pod uwagę równoważność: $\mathcal{P}_d \simeq \mathrm{GL}^{Pol_{n,d}}\text{-mod}$ dla $n \geq d$, z tego wniosku wynika, że wariant hipotezy Lusztiga zachodzi dla wielomianowych reprezentacji grupy GL_n stopnia p, dla $n \geq p$.

Następnie autor bada algebry Yonedy $\mathrm{Ext}^*(S,S)$ oraz $\mathrm{Ext}^*(F,F)$, gdzie S (odpowiednio F) jest sumą prostą funktorów Schura (odpowiednio prostych) należących do bloku $P_p^{\varnothing}$. Otrzymuje interesujące twierdzenia opisujące jawnie strukturę tych algebr, W przypadku algebry Yonedy funktorów Schura , autor dowodzi, że jest ona izomorficzna z rozszerzeniem o zerowym kwadracie, algebry górnotrójkątnych macierzy typu $p \times p$ nad k przez jej bimoduł ściśle górnotrójkątnych macierzy typu $p \times p$ nad k.

Autor pokazuje, że algebry endomorfizmów stosowane przy obliczaniu tych algebry Yonedy są formalne. Wnioskiem z tego są równoważności kategorii triangulowanych

$$\mathrm{D}^b\mathcal{P}_p^{\varnothing} \simeq \mathrm{D}^b(\mathrm{Ext}^*(S,S)) \simeq \mathrm{D}^b(\mathrm{Ext}^*(F,F)),$$

Twierdzenie 2.4.1, pokazuje równoważność kategorii abelowych pomiędzy $P_p^{\varnothing}$ a blokiem kategorii P_d o p-wadze 1, tzn. odpowiadającym diagramowi Younga, którego p-rdzeń otrzymuje się w jednym kroku. Twierdzenie 2.4.1 umożliwia uogólnienie wyników Rozdziału 2 na przypadek $p < d < 2p$, ponieważ dla takich d wszystkie bloki kategorii $\mathcal{P}_d$ mają p-wagę co najwyżej 1.

Rozdział 3. Zdaniem recenzenta jest to najciekawszy, a jednocześnie najbardziej technicznie zaawansowany rozdział rozprawy. Poświęcony jest obliczeniu grup Ext pomiędzy funktorami Schura w kategorii $\mathcal{P}_{2p}$. Wyraźnie staje się widoczne (Twierdzenia 3.2.4, 3.3.4 oraz 3.4.2), że algebra homologiczna kategorii $\mathcal{P}_{2p}$ jest i bardziej skomplikowana niż algebra homologiczna kategorii $\mathcal{P}_d$ dla $d < 2p$. Autor opisuje nowe zjawisko znikania grup Ext pomiędzy funktorami Schura odpowiadającymi pewnym hakowym diagramom Younga, (Twierdzenie 3.2.4). Występują przypadki, w których grupy Ext pomiędzy funktorami Schura są czterowymiarowe, co nie występuje w kategorii $\mathcal{P}_p$, której struktura jest prostsza. Otrzymanie tych grup wymaga zastosowania metod zasadniczo odmiennych od tych, które są wykorzystywane w przypadku $d = p$. W obliczeniach wykorzystano wyniki z rozdział u 2 oraz formułę rozkładu bifunktora $S_\lambda(- \oplus -)$

Rozdział 4. W ostatnim rozdziale wprowadzono kategorię $\mathcal{P}_{d,n}$ ścisłych funktorów wielomianowych stopnia d o ograniczonej dziedzinie, otrzymaną przez ograniczenie dziedziny ścisłych funktorów wielomianowych stopnia d do przestrzeni wektorowych o wymiarze co najwyżej n. Następnie omówiono podstawowe własności tej kategorii oraz jej związki z algebrą Schura $S(n,d)$ (Proposition 4.1.1 oraz Twierdzenie 4.1.2). W szczególności kategoria $\mathcal{P}_{d,n}$ może być wykorzystywana do badania wielomianowych reprezentacji grupy GL_n stopnia d w przypadku $n < d$.

Ustanowiono również diagram *recollement* łączący kategorie $\mathcal{P}_{d,n}$ oraz $\mathcal{P}_d$, umożliwiający analizę kategorii $\mathcal{P}_{d,n}$ przy użyciu narzędzi wypracowanych dla kategorii $\mathcal{P}_d$ (por. Twierdzenie 4.1.4). W Sekcji 4.2 zbadano algebrę homologiczną kategorii $\mathcal{P}_{p,n}$ dla $n < p$, korzystając z formalizmu recollement oraz wyników pierwszej części rozprawy i adaptując konstrukcje znane z kategorii $\mathcal{P}_p$ do nowego kontekstu.

Wykazano zarówno istnienie istotnych podobieństw do przypadku kategorii $\mathcal{P}_p$, takich jak obecność teorii Kazhdana–Lusztiga (Twierdzenia 4.2.1 i 4.2.2), jak i istotne różnice. W szczególności pojawiają się obliczenia, które nie stanowią jedynie przeniesienia wyników znanych z kategorii $\mathcal{P}_p$ (Twierdzenie 4.2.3).

Rozdział zamyka analiza funktora pochodnego klasycznego funktora Schura

$$\mathrm{Hom}(I^{\otimes p}, -) \colon \mathcal{P}_p \to k[\Sigma_p],$$

gdzie $k[\Sigma_p]$ oznacza algebrę grupową grupy symetrycznej Σ_p (por. Twierdzenie 4.2.5 oraz Wniosek 4.2.6). We Wniosku 4.2.7 uzyskano zaskakujący, ścisły związek pomiędzy kategorią $\mathcal{P}_{p,p-1}$ a kategorią modułów nad algebrą $k[\Sigma_p]$ na poziomie K-teorii.

Podsumowanie. Kandydat wykazał się dużą znajomością zaawansowanych pojęć z wielu nowoczesnych teorii matematycznych takich jak teoria kategorii, algebra homologiczna czy teoria reprezentacji. Wykazuje dużą biegłość w operowaniu tymi pojęciami. Rozprawa napisana jest w sposób jasny a cytowania są dokładne. Uzyskane wyniki są nowe i z pewnością interesujące nie tylko dla matematyków zajmujących się algebrą homologiczną.

Wniosek. Przedstawiona rozprawa spełnia wymogi stawiane pracom doktorskim przez art. 187 ust. 1-3 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. "Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce" (Dz. U. z 2023 r. poz. 742 ze zm.). Wnoszę zatem o dopuszczenie mgra Patryka Jaśniewskiego do dalszych procedur związanych z uzyskaniem stopnia doktora w dyscyplinie matematyka.

Piotr Krasoń Piotr Kras